

Sygn. akt **IC 163/13**

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 30 stycznia 2015 r.

Sąd Rejonowy w Gryficach I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSR Wioletta Rachubińska-Wilk

Protokolant: st. sekr. sądowy Anna Trukan

po rozpoznaniu w dniu 16 stycznia 2015 r. w Gryficach

sprawy z powództwa S. S. (1), A. W.

przeciwko I. Z.

o zapłatę:

I. zasądza od pozwanej I. Z. na rzecz powoda A. W. kwotę 3.616,74 zł (trzech tysięcy sześciuset szesnastu złotych siedemdziesięciu czterech groszy) wraz z ustawowymi odsetkami liczonymi od dnia 30 stycznia 2015r. do dnia zapłaty,

II. oddala powództwo w pozostałym zakresie,

III. zasądza solidarnie od pozwanych A. W. i S. S. (1) na rzecz pozwanej I. Z. kwotę 4.435,94 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania.

SSR Wioletta Rachubińska-Wilk

Sygn. akt IC 163/13

UZASADNIENIE

Powodowie S. S. (1) oraz A. W. wnieśli pozew przeciwko I. Z. o zapłatę kwoty po 30.000 zł dla każdego z powodów wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 07.09.2012r. W uzasadnieniu swojego stanowiska podali, iż domagają się zasądzenia wskazanej kwoty tytułem zachowku. Wskazali, iż matka powodów darowała pozwanej udział w nieruchomości, co spowodowało pomniejszenie masy spadkowej, którą z mocy ustawy dziedziczą powodowie, a nie otrzymali oni należnego im zachowku w inny sposób.

W odpowiedzi na pozew I. Z. wniosła o oddalenie powództwa. Wyjaśniła, iż powodowie otrzymali od matki Ł. S. darowizny, które przekraczają wartość należnego im zachowku.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Ł. S. dnia 08.11.2005r. zawarła ze swoją wnuczką, I. Z. umowę darowizny, na mocy której darowała wnuczce udział do 4/6 w nieruchomości zabudowanej położonej w G. stanowiącej działki nr (...) oraz położonej w L. stanowiącej działkę nr (...), dla której Sąd Rejonowy w Gryficach prowadzi księgę wieczystą Kw nr (...). Nieruchomość zabudowana była budynkiem mieszkalnym, w zabudowie bliźniaczej przedwojennej oraz budynkami gospodarczymi, pochodzącymi z lat 60-tych XX wieku. Pozostali współwłaściciele przedmiotowej nieruchomości, tj. H. S. oraz A. N. również darowali swoje udziały w nieruchomości I. Z.. W umowie darowizny ustanowiono na rzecz H. S. dożywotnią, nieodpłatną służebność osobistą, polegającą na wspólnym z właścicielką korzystaniu przez uprawnionego z budynku mieszkalnego

i budynków gospodarczych usytuowanych na działce nr (...) o powierzchni 0,1057 ha z prawem przechodu do tych budynków. Wartość darowizny Ł. S. dla I. Z. wynosi 78.667 zł, przy uwzględnieniu obciążenia działki nr (...) służebnością osobistą na rzecz H. S..

Dowody: - umowa darowizny z dnia 08.11.2005r., k. 62-65, k. 24-25v k. akt(...),

- odpis z księgi wieczystej Kw nr (...), k. 8-10,

- wypis z rejestru gruntów, k. 66-67,

- zeznania świadka A. N., k. 54-55,

- zeznania świadka H. S., k. 55-56,

- zeznania świadka M. N. (1), k. 95-95,

- opinia z dnia 17.07.2014r., 122-163, 193-197,

- zeznania S. S. (1) w charakterze strony, k. 52,

- zeznania I. Z. w charakterze strony, k. 179.

S. S. (1) nabył od Gminy G. nieruchomość położoną w G. przy ul. (...), która sąsiadowała z nieruchomością Ł. S.. Na przełomie lat 70-tych i 80-tych poprzedniego wieku rozpoczął budowę budynku mieszkalnego na przedmiotowej nieruchomości. S. S. (1) uzgodnił z bratem H. S., iż ten ostatni wspólnie z matką będąc wspierali powoda w budowie domu, lecz w zamian za to powód nie będzie rościł żądań do nieruchomości zabudowanej budynkiem mieszkalnym i gospodarczym, należącej do Ł. S.. S. S. (1) w tym czasie pracował jako murarz konserwator w (...) G., a następnie w (...) w S., gdzie był członkiem grupy budowlanej. Żona powoda okresowo pracowała w charakterze osoby sprzątającej w spółdzielni kółek rolniczych oraz dozorcy, a okresowo pozostawała bez pracy i opiekowała się dziećmi. Początkowo małżonkowie mieli troje dzieci, które urodziły się w latach 1972, 1976, 1982, a następnie w roku (...) urodziło się kolejne. S. i D. małżonkowie S. korzystali z pomocy i wsparcia rodziców D. S. oraz z pomocy matki powoda, Ł. S.. Matka powodów prowadziła gospodarstwo rolne. Aby wesprzeć syna w budowie domu sprzedała konia oraz przyczepę dla konia, przekazując uzyskane w ten sposób środki pieniężne dla powoda. Nadto Ł. S. pozwoliła S. S. (1) na bezpłatne korzystanie z energii elektrycznej, którą powód wykorzystywał do produkcji pustaków wykorzystywanych następnie przy budowie domu oraz zakupiła i darowała synowi kaloryfery do całego budynku. Powód dysponował w czasie budowy cegłą, którą uzyskał z zakładu pracy, w którym pracował. Łączna suma uzyskanego przez S. S. (1) przysporzenia od matki wyniosła 15.000 zł. Powód wraz z żoną zawarł umowy o kredyt i pożyczki na finansowanie budowy. Budowa budynku mieszkalnego została zakończona przez powoda na etapie stanu surowego. Powód sprzedał nieruchomość z niedokończonym budynkiem mieszkalnym i nabył nieruchomość mieszkalną w miejscowości B. oraz spłacił dotychczasowe zadłużenie.

Dowody: - umowa użytkowania wieczystego, k. 74-77, k. 1-2v akt(...),

- decyzja nr (...), k. 78-81,

- umowa sprzedaży z dnia 04.02.1981, k. 82-84, k. 18-19 akt (...),

- szacunek, k. 85, k. 23 akt(...),

- opis techniczny, k. 86, k. 24 akt(...),

- decyzja z dnia 12.11.1980r., k. 20-22 akt (...),

- zezwolenie na zmianę dłużnika, k. 25 k. akt(...),

- zezwolenie na wykreślenie hipoteki, k. 87, k. 2 akt (...),
- zeznania świadka A. N., k. 54-55,
- zeznania świadka H. S., k. 55-56,
- zeznania świadka M. N. (1), k. 95-95,
- zeznania świadka D. S., k. 99-100,
- opinia z dnia 17.07.2014r., 122-163, 193-197,
- zeznania S. S. (1) w charakterze strony, k. 52 -53, 178-179,
- zeznania A. W. w charakterze strony, k. 179,
- zeznania I. Z. w charakterze strony, k. 179.

A. W. otrzymał w darowiźnie od Ł. S. udział w nieruchomości niezabudowanej stanowiącej działkę nr (...), o pow. 192 m², położoną w G. przy ul. (...) o wartości 6.400 zł. Pozostali współwłaściciele przedmiotowej nieruchomości, tj. H. S. oraz A. N. również darowali swoje udziały w nieruchomości powodowi. A. W. dnia 23.07.1991r. sprzedał nieruchomość niezabudowaną stanowiącą działkę nr (...) za kwotę 9.600.000 zł.

- Dowody: - umowa darowizny z dnia k. 68-70, k. 1-2v akt (...),
- zaświadczenia, k. 4, 5 akt (...),
 - wypis z rejestru gruntów, k. 6 akt (...),
 - opis nieruchomości, k. 71, k. 7 akt (...)
 - zawiadomienie, k. 8 akt SZ1G/00012014/9,
 - umowa sprzedaży z dnia 23.07.1991r., k. 72-72, k. 14-14v akt(...),
 - zeznania świadka A. N., k. 54-55,
 - zeznania świadka M. N. (1), k. 95-95,
 - zeznania świadka D. S., k. 99-100,
 - zeznania świadka Z. W., k. 100,
 - opinia z dnia 17.07.2014r., 122-163, 193-197,
 - zeznania S. S. (1) w charakterze strony, k. 52 -53,
 - zeznania A. W. w charakterze strony, k. 53, 179,
 - zeznania I. Z. w charakterze strony, k. 179.

Ł. S. zmarła dnia 17.06.2011r. Postanowieniem z dnia 11.05.2012r. Sąd Rejonowy w Gryficach, sygn. akt I Ns 159/12 stwierdził, iż spadek po zmarłej nabyło na podstawie ustawy czworo dzieci: A. W., S. S. (1), H. S. i A. N. w udziałach do 1/4 każdy.

- Dowody: - postanowienie z dnia 11.05.2012r., k. 6,

- postanowienie z dnia 12.06.2012r., k. 7.

Powodowie wzywali pozwaną do zapłaty zachowku, pismem z dnia 10.08.2012r., doręczonym dnia 23.08.2012r. w kwocie po 30.000 zł dla każdego, a pismem z dnia 14.10.2012r., doręczonym dnia 14.11.2012r. w kwocie po 20.000 zł dla każdego. Pozwana odmówiła zapłaty.

Dowody: - wezwanie do zapłaty z dnia 10.08.2012r., k. 11-11v,

- pismo z dnia 30.08.2012r., k. 12,

- wezwanie do zapłaty z dnia 14.10.2012r., k. 13-13v, 45,

- pismo z dnia 28.12.2012r., k. 44.

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo o zapłatę zachowku znajdowało podstawę prawną w przepisach kodeksu cywilnego regulujących instytucję zachowku, lecz w przeważającej części okazało się bezzasadne.

Na wstępie rozważań przytoczenia wymaga, iż zstępnym, którzy byliby powołani do spadku z ustawy, należy się połowa wartości udziału spadkowego, który by mu przypadął przy dziedziczeniu ustawowym, zaś jeżeli uprawniony nie otrzymał należnego mu zachowku bądź w postaci uczynionej przez spadkodawcę darowizny, bądź w postaci powołania do spadku, bądź w postaci zapisu, przysługuje mu przeciwko spadkobiercy roszczenie o zapłatę sumy pieniężnej potrzebnej do pokrycia zachowku albo do jego uzupełnienia (art. 991kc). Natomiast w sytuacji, gdy uprawniony nie może otrzymać należnego mu zachowku od spadkobiercy lub osoby, na której rzecz został uczyniony zapis windykacyjny, może on żądać od osoby, która otrzymała od spadkodawcy darowiznę doliczoną do spadku, sumy pieniężnej potrzebnej do uzupełnienia zachowku, jednakże obdarowany jest obowiązany do zapłaty powyższej sumy tylko w granicach wzbogacenia będącego skutkiem darowizny (art. 1000 kc). Darowizna dokonana przez spadkodawcę na rzecz uprawnionego do zachowku zalicza się na należny mu zachówek (art. 996 kc). Z powyższego wynika, iż uprawnionemu spadkobiercy, który nie otrzymał zachowku, bądź w postaci powołania do spadku, bądź w postaci darowizny przysługuje przeciwko spadkobiercy roszczenie o zapłatę sumy pieniężnej potrzebnej do pokrycia zachowku albo do jego uzupełnienia, a dopiero w razie niemożliwości otrzymania należnego mu zachowku od spadkobiercy, może on żądać od osoby, która otrzymała od spadkodawcy darowiznę doliczoną do spadku, sumy pieniężnej potrzebnej do uzupełnienia zachowku, jednakże obdarowany jest obowiązany do zapłaty powyższej sumy tylko w granicach wzbogacenia będącego skutkiem darowizny. Zatem uprawniony w pierwszej kolejności powinien skierować swoje roszczenie wobec spadkobiercy, bowiem odpowiedzialność obdarowanego jest subsydiarna i aktualizuje się dopiero, gdy uprawniony nie może otrzymać należnego mu zaspokojenia od spadkobiercy, a nadto gdy obdarowany nadal jest wzbogacony. Wskazać należy, iż pod pojęciem spadkobiercy należy rozumieć zarówno spadkobiercę testamentowego, jak również spadkobiercę, który otrzymał przysporzenie od spadkodawcy w postaci darowizny (tak w „Zachówek w polskim prawie spadkowym”, P. K., Wydanie 1, str. 364).

Spadkobiercami ustawowymi Ł. S. jest jej czworo dzieci, w tym dwaj powodowie. Jako zstępnym Ł. S. należy się powodom połowa wartości udziału spadkowego, który by im przypadął przy dziedziczeniu ustawowym. Ustalenie substratu zachowku wymaga określenia czystej wartości spadku, która stanowi różnicę pomiędzy stanem czynnym spadku, czyli wartością wszystkich praw należących do spadku, według ich stanu z chwili otwarcia spadku i cen z chwili orzekania o zachowku, a stanem biernym spadku, czyli sumą długów spadkowych, z pominięciem jednak długów wynikających z zapisów i poleceń. Dla ustalenia substratu zachowku do czystej wartości spadku dolicza się wartość darowizn dokonanych przez spadkodawcę, bez względu na to, czy były one uczynione na rzecz spadkobierców, uprawnionych do zachowku, czy też innych osób, za wyjątkiem drobnych darowizn, zwyczajowo w danych stosunkach przyjętych i dokonanych przed więcej niż dziesięć laty, licząc wstecz od otwarcia spadku, darowizn na rzecz osób niebędących spadkobiercami albo uprawnionymi do zachowku. Wartość przedmiotu darowizny oblicza się według stanu z chwili jej dokonania, a według cen z chwili ustalenia zachowku. Obliczenie zachowku polega na ustaleniu

wysokości sumy pieniężnej jakiej uprawniony do zachowku może domagać się na podstawie art. 991 § 2 kc od spadkobiercy powołanego. Samą wysokość zachowku ustala się w trzech etapach:

1. ustala się udział spadkowy stanowiący podstawę do obliczenia zachowku - udział ten jest wyrażony odpowiednim ułamkiem,
2. ustala się substrat zachowku, który po przemnożeniu przez ułamek, który wyraża udział stanowiący podstawę do obliczenia zachowku daje wysokość zachowku,
3. ustala się czystą wartość spadku.

Jako że spadkobierców ustawowych Ł. S. jest czterech, to udział spadkowy każdego z powodów wynosi $\frac{1}{4}$. Powodom należy się połowa udziału spadkowego, czyli $\frac{1}{2}$, zatem wysokość ich zachowku wynosi $\frac{1}{8}$. Przy ustalaniu czystej wartości spadku Sąd wziął pod uwagę wartość darowizn dokonanych przez Ł. S.. Wobec tego, iż były to darowizny udzielone na rzecz zstępnych, spadkobierców uprawnionych do zachowku: synów A. W. i S. S. (1) oraz darowizna udzielona przed 10 laty licząc wstecz od otwarcia spadku po Ł. S. na rzecz wnuczki I. Z., Sąd uwzględnił przedmiotowe darowizny. Wypełniły ona całą wartość spadku. W tym miejscu zaznaczyć należy, iż żadna ze stron reprezentowana przez profesjonalnych pełnomocników nie podnosiła, ani nie naprowadziła dowodów, na okoliczność istnienia składników masy spadkowej pozostałej po Ł. S., ani istnienia długów uwzględnianych przy ustalaniu wartości czynnej spadku. Suma darowizn wyniosła 100.067 zł (78.667 zł + 6.400 zł + 15.000 zł), wobec czego wysokość zachowku należnego każdemu z powodów wynosi 12.508,37 zł (100.067 zł x $\frac{1}{8}$). Wartość przedmiotu darowizny udzielonej na rzecz każdego z obdarowanych przez Ł. S. została obliczona według stanu z chwili jej dokonania, a według cen z chwili ustalania zachowku. Jak była o tym mowa uprzednio, w pierwszej kolejności uprawniony do zachowku powinien skierować swoje roszczenie do spadkobiercy, w tym przypadku spadkobiercy obdarowanego, który uzyskał przysporzenie od spadkodawczyni o wartości przewyższającej wartość jego zachowku. A. W. nie wykazał, aby nie mógł otrzymać od S. S. (1) sumy pieniężnej potrzebnej do pokrycia zachowku, a powodowie nie udowodnili, aby S. S. (1) nie pozostawał wzbogacony, zaś z materiału dowodowego wynika, iż nieruchomości, na której - dzięki otrzymanym od matki darowiznom i przysporzeniom - wznosił budynek, zbył w zamian za co nabył nieruchomości mieszkalną w miejscowości B. i spłacił kredyt i pożyczkę. Odpowiedzialność S. S. (1), który otrzymał darowiznę w wysokości 15.000 zł, przekraczającą wartość połowy jego udziału spadkowego o kwotę 2.491,63 zł, jest ograniczona do kwoty 12.508,37 zł, co pozostaje w zgodzie z art. 999 kc, w myśl którego jeżeli spadkobierca obowiązany do zapłaty zachowku jest sam uprawniony do zachowku, jego odpowiedzialność ogranicza się tylko do wysokości nadwyżki przekraczającej jego własny zachówek. W tej sytuacji przyjąć należy, iż A. W., który otrzymał darowiznę o wartości 6.400 zł, powinien był w pierwszej kolejności dochodzić uzupełnienia zachowku od S. S. (1) w kwocie 2.491,63 zł, a w pozostałej brakującej nadal kwocie tj. 3.616,74 zł od I. Z. (por. „Zachówek w polskim prawie spadkowym”, P. K., Wydanie 1, str. 398). W związku z tym, iż S. S. (1) otrzymał od Ł. S. darowiznę o wartości 15.000 zł, która to kwota przekroczyła wartość zachowku należnego S. S. (1), brak było podstaw do uwzględnienia powództwa S. S. (1). Stąd też Sąd zasądził od pozwanej na rzecz powoda A. W. kwotę 3.616,74 zł, w pozostałym zakresie oddalając powództwo.

Powództwo w zakresie żądania zasądzenia odsetek znajduje uzasadnienie w art. 481 § 1 i § 2 kc, zgodnie z którym jeżeli dłużnik opóźnia się ze spełnieniem świadczenia pieniężnego, wierzyciel może żądać odsetek za czas opóźnienia, chociażby nie poniósł żadnej szkody i chociażby opóźnienie było następstwem okoliczności, za które dłużnik odpowiedzialności nie ponosi, a jeżeli stopa odsetek za opóźnienie nie była z góry oznaczona, należą się odsetki ustawowe. Sąd meriti uznał, iż datą, od której należało zasądzić odsetki jest data wydania wyroku, bowiem z tą chwilą pozwana dowiedziała się o wysokości zachowku należnego uprawnionemu A. W., ustalonego w oparciu o wartość spadku według cen z chwili orzekania o roszczeniu. Sąd orzekający podziela w tym zakresie wyrok Sądu Apelacyjnego z B. z dnia 22.10.2014r., I ACa 376/14, stanowiący, iż „Roszczenie o zachówek staje się wymagalne z chwilą określenia przez sąd jego wysokości i dopiero z tą datą staje się możliwe naliczanie odsetek za opóźnienie, a uzasadnia się to tym, że ustalenie wartości spadku w celu określenia zachowku oraz obliczenie zachowku następuje według cen z chwili orzekania o roszczeniu z tego tytułu.”

Sąd uznał, iż powodowie otrzymali od Ł. S. darowizny podlegające zaliczeniu do masy spadkowej.

Ustalenia Sądu w kwestii darowizny uczynionej przez Ł. S. na rzecz syna S. S. (1) zostały poczynione w oparciu o materiał dowodowy w postaci zeznań świadków A. N., M. N. (1) i H. S.. Świadkowie ci w sposób spójny i wzajemnie się uzupełniający podawali, iż S. S. (1) korzystał z energii elektrycznej, którą udostępniała mu jego matka, a którą wykorzystywał do produkcji pustaków do budowy domu, nadto iż matka zakupiła na jego rzecz kaloryfery do całego nowobudowanego budynku mieszkalnego oraz darowała synowi środki pieniężne uzyskane ze sprzedaży konia oraz przyczepy. Choć S. S. (1) zaprzeczał, aby uzyskał jakąkolwiek darowiznę od matki, z którą nadto pozostawał w nienajlepszych relacjach – czemu Sąd nie dał wiary z uwagi na argumenty zawarte w tej części rozważań – to jednak wskazani świadkowie konsekwentnie przekazywali informacje o tych różnorodnych formach pomocy matki względem syna. Relacja pozwanej również została uznana przez Sąd za wiarygodną, bowiem sama I. Z. nie starała się relacjonować, iż posiada w tym przedmiocie szeroką wiedzę, a jedynie przyznała, iż te fakty są jej znane jedynie z opowiadań członków rodziny. Strony nie wskazywały również, aby dzieci Ł. S. pozostawały w jakimkolwiek konflikcie nakazującym ostrożną ocenę zeznań wspomnianych świadków. Dodatkowo okoliczności życiowe, w jakich powód S. S. (1) podjął budowę domu, a mianowicie zatrudnienie powoda na stanowisku konserwatora, bądź murarza, a jego żony na stanowisku dozorca, bądź sprzątaczkę i to okresowe – co mając na uwadze doświadczenie życiowe nakazuje przyjąć, iż zarobki powoda i jego żony nie były wygórowane – nadto posiadanie na utrzymaniu czworga dzieci, co wiąże się ze znacznymi wydatkami, nawet przy założeniu, iż powód korzystał z kredytu, bądź pożyczki – których to wysokości nie wykazał, przemawia za przyjęciem, iż pomoc ze strony Ł. S. była potrzebna i uzasadniona. Nie umknęło również uwadze Sądu, iż świadkowie A. N., M. N. (1), H. S. podkreślali, iż Ł. S. chciała pomagać synom oraz ich dzieciom, dbając o potrzeby każdego z dzieci.

Jednocześnie wyjaśnienia wymaga, iż Sąd doliczył wartość przysporzenia, które otrzymał S. S. (1), bowiem zostało ono uczynione pod tytułem darmym i skutkowało powiększeniem majątku powoda. Przepisy o ustalaniu wartości spadku nakazują zaliczać do spadku darowizny. Należy przyjąć, iż nie chodzi jedynie o przysporzenia dokonane w ramach umowy darowizny, lecz właśnie nieodpłatne przysporzenia, których następstwem jest powiększenia majątku, bądź nieuszczerpienie majątku korzystającego.

Fakt zawarcia przez Ł. S. oraz A. W. umowy darowizny nie był kwestionowany. Powód podnosił, iż nieruchomością darowana mu przez matkę była zabudowana przez właściciela nieruchomości sąsiedniej, co spowodowało, iż nie mógł on na nieruchomości wybudować warsztatu i zbył nieruchomość na rzecz właściciela tejże nieruchomości sąsiedniej za niewielką kwotę, za którą nabył antenę satelitarną. W pierwszej kolejności materiał dowodowy w postaci dokumentów urzędowych, jakimi są akty notarialne, nie pozwolił Sądowi na ustalenie, aby działka nr (...) położona w G. była nieruchomością zabudowaną. Umowa darowizny z dnia 19.05.1989r. nie wskazuje na to, aby działka nr (...) była działką zabudowaną. Znajdujące się w dokumentach księgi wieczystej Kw nr (...) dokumenty geodezyjne przeczą twierdzeniom powoda, bowiem opis nieruchomości w nich zawarty dowodzi, iż działka nr (...) nie była nieruchomością zabudowaną. W treści zaś umowy sprzedaży z dnia 23.07.1991r. w sposób jednoznaczny wskazano, iż przedmiotem umowy sprzedaży jest nieruchomość niezabudowana. Wobec treści art. 247 kpc oświadczenie woli zawarte w akcie notarialnym dotyczące tego, że przedmiotem zbycia jest nieruchomość niezabudowana, a nie nieruchomość zabudowana, jako element składowy treści dokonanej przez strony czynności prawnej, której ważność ustawa uzależnia od zachowania formy aktu notarialnego, nie może być podważane w drodze prowadzenia dowodu z przesłuchania świadków czy stron, gdyż prowadziłoby to do obejścia przepisów o formie zastrzeżonej pod rygorem nieważności. Niemniej jednak abstrahując od treści art. 247 kpc, nawet sama treść zeznań A. W. oraz świadków M. N. (2), Z. W. nie wskazuje na możliwość przyjęcia odmiennego wniosku, a mianowicie, iż działka nr (...) była zabudowana. Sam A. W. podał, iż otrzymał darowiznę w maju 1980r., a jej przedmiotem „nie była działka zabudowana” (k. 53). Świadek M. N. (2) nic nie wiedziała o ewentualnym zabudowaniu działki, zaś Z. W. choć wspomniała o zabudowaniu nieruchomości, to jednak nie podała, czy była ona zabudowana w chwili darowizny. Kontynuując rozważania – nawet gdyby hipotetycznie założyć, iż działka nr (...) była zabudowana w chwili darowania udziału w nieruchomości A. W. przez Ł. S. – to wskazać należy, iż zgodnie z art. 892 kc to darczyńca odpowiedzialny jest względem obdarowanego za naprawienie szkody, którą wyrządził obdarowanemu przez to, że wiedząc o wadach przedmiotu darowizny nie zawiadomił go o nich w czasie właściwym, lecz przepisu tego nie stosuje się, gdy obdarowany mógł z łatwością wadę

zauważyć. Nadto, A. W. przysługiwały sposoby ochrony przedmiotu jego własności, np. w postaci roszczeń opisanych w art. 222 kc, bądź 231 kc, co w powiązaniu z art. 892 kc powoduje przyjęcie konstatacji, iż I. Z. nie może ponosić odpowiedzialności za fakt ewentualnego obciążenia przedmiotu darowizny wadą w postaci zabudowania darowanej nieruchomości budynkiem przez właściciela nieruchomości sąsiedniej.

Powyższe rozważania doprowadziły Sąd do przekonania, iż obydwie darowizny należało doliczyć do spadku.

Jednocześnie wartość darowizn Sąd ustalił w oparciu o opinię biegłego z zakresu szacowania nieruchomości. Biegły przy ustalaniu wartości darowizny udzielonej na rzecz I. Z. wziął pod uwagę szereg nieruchomości podobnych, będących przedmiotem transakcji zawartych zarówno pomiędzy osobami fizycznymi, jak również zawartych przez Agencję Nieruchomości Rolnych, a wartość jednostki nieruchomości szacowanej kształtuje się w górnej granicy cen transakcyjnych uzyskanych z tytułu sprzedaży nieruchomości podobnych. Biegły przy ustalaniu wartości darowizny udzielonej na rzecz I. Z. brał również pod uwagę położenie poszczególnych działek, ich przeznaczenie, sąsiedztwo wg stanu z chwili darowizny, tj. z 2005r., co pozostaje w zgodzie z art. 995 § 1 kc, w myśl którego wartość przedmiotu darowizny oblicza się według stanu z chwili jej dokonania, a według cen z chwili ustalania zachowku. Jak podkreślił biegły, fakt usytuowania działek w niedalekiej odległości od terenu bardziej zurbanizowanego, nie przesądza, iż konkretne działki mogły spełniać wymogi zabudowy. Wyjaśnienia także wymaga, iż wartość wycenianej służebności jest proporcjonalna w stosunku do wartości nieruchomości, stanowi pochodną wartości nieruchomości. Do ustalenia wartości działki nr (...) obciążonej służebnością osobistą biegły wziął pod uwagę nieruchomości podobne, zabudowane budynkami bliźniaczymi wybudowanymi w okresie przedwojennym. Przy wycenie nieruchomości – działki nr (...) położonej w G. biegły kierował się treścią dokumentów znajdujących się w księdze wieczystej prowadzonej dla nieruchomości. Z powyższych względów Sąd nie miał wątpliwości w kwestii rzetelności i prawidłowości opinii, opierając na niej swe ustalenia.

Zasądzona od I. Z. na rzecz A. W. kwota stanowiła 6% kwoty pierwotnego żądania powodów, zatem powodowie wygrali jedynie w 6%, zaś przegrali w 94%, a pozwana uległa w 6%, zaś wygrała w 94%. Zakres uwzględnionego roszczenia przesądził o zastosowaniu w sprawie w kwestii rozliczenia kosztów art. 100 kpc, zgodnie z którym w razie częściowego tylko uwzględnienia żądań koszty będą wzajemnie zniesione lub stosunkowo rozdzielone. Sąd może jednak włożyć na jedną ze stron obowiązek zwrotu wszystkich kosztów, jeżeli jej przeciwnik uległ tylko co do nieznacznej części swego żądania albo gdy określenie należnej mu sumy zależało od wzajemnego obrachunku lub oceny sądu. W związku z tym, iż powodowie byli zmuszeni wytoczyć powództwo o zapłatę zachowku i dopiero postępowanie sądowe doprowadziło do ustalenia wysokości należnego im zachowku, Sąd nie znalazł podstaw do zastosowania w sprawie zdania drugiego cytowanego przepisu. Jak była o tym mowa, kwota zasądzona 3.616,74 zł stanowi 6% kwoty żądania (60.000 zł). W takim też stosunku Sąd rozdzielił koszty postępowania. Suma wszystkich kosztów postępowania, na którą złożyły się: poniesione przez powodów – kwota opłaty sądowej 600 zł, zaliczka na wynagrodzenie biegłego 2.000 zł, wynagrodzenie pełnomocnika 3.634 zł (§ 6 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28.09.2002r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu) oraz poniesione przez pozwaną – zaliczka na wynagrodzenie biegłego 1.500 zł, wynagrodzenie pełnomocnika 3.617 zł (§ 6 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28.09.2002r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu), wyniosła 11.351 zł. Wobec tego, iż powodowie wygrali w 6%, a przegrali w 94%, toteż powinni ponieść 94% wszystkich kosztów postępowania, tj. kwotę 10.669,94 zł, a ponieśli 6.234 zł, a wobec tego, iż pozwana uległa w 6%, toteż powinna ponieść 6% wszystkich kosztów postępowania, tj. kwotę 681,06 zł, a poniosła 5.117 zł. Zatem powodowie ponieśli o 4.435,94 zł kosztów za mało, a pozwana o 4.435,94 zł za dużo, stąd Sąd zasądził od powodów na rzecz pozwanej kwotę 4.435,94 zł tytułem zwrotu kosztów procesu. Nadpłacone koszty sądowe w wysokości 432,83 zł zostaną zwrócone pozwanej po uprawomocnieniu się wyroku.

SSR W. R. - (...)

orzeczenia sądów

tezy z piśmiennictwa

informacje o jednostce

orzeczenia sądów

tezy z piśmiennictwa

projekty ustaw

informacje o jednostce

orzeczenia sądów

tezy z piśmiennictwa

informacje o jednostce

orzeczenia sądów

tezy z piśmiennictwa